

Gezamenlijke brief aan de formateur:

Zet de mentaal gezonde werkvloer hoog op de agenda!

Samenvatting

Werk is voor iedereen belangrijk. Werk maakt gelukkig en draagt bij aan een gezond leven. Het geeft economische zelfstandigheid, structuur aan je leven, vergroot je eigenwaarde en biedt kansen om jezelf te ontwikkelen. Ook voor mensen met een psychische kwetsbaarheid is werk essentieel om psychisch gezond te blijven of weer gezond(er) te worden. Daar is aandacht voor nodig!

Wij roepen het nieuwe kabinet daarom op tot een ontwikkelprogramma voor het versterken van mentale gezondheid op de werkplek, het tijdig signaleren van psychische klachten en het voorkomen van uitval. Daarnaast roepen wij op tot het wegnemen van systeembarières bij de terugkeer naar werk vanuit een uitkering voor mensen met - al dan niet blijvende- psychische klachten.

Inleiding

Psychische klachten vormen een grote en groeiende uitdaging voor de samenleving: 43% van alle mensen ontwikkelt op enig moment in zijn leven psychische klachten. Een derde van alle mensen met een uitkering heeft psychische klachten. En 50% van de mensen met een psychische kwetsbaarheid zonder baan geeft aan te willen werken. Uit recente onderzoeken blijkt ook nog eens dat de zorgkosten bijna halveren wanneer ggz-cliënten gaan werken. Het duurzaam aan werk helpen van mensen met psychische klachten resulteert zodoende in een besparing op zowel zorgkosten als kosten voor uitkeringen.

Noodzaak voor een integrale visie

Mede ingegeven door de impact van de coronacrisis wijzen wij op de urgentie van een integrale, langetermijnvisie ter preventie van mentale gezondheidsproblemen en ter versterking van de mentale en somatische gezondheid van de samenleving. Deze visie gaat ervan uit dat het beleid op alle maatschappelijke domeinen samen een grote impact heeft op de gezondheid van burgers: o.a. gezondheidszorg, huisvesting, onderwijs, veiligheid, schuldenbeleid en werk. Samenhangend gezondheidsbeleid vergt interdepartementale samenwerking en een gerichte, consistente en meerjarige inzet van het kabinet, over meerdere kabinetsperiodes. Het vergroten van de mentale gezondheid van de samenleving is domein overschrijdend en overschrijdt kabinetstermijnen. Zie in dit verband ook de aanbevelingen voor het terugdringen van hardnekkige gezondheidsachterstanden in het recente advies 'Een eerlijke kans op een gezond leven' van de Raad voor de Volksgezondheid & Samenleving.

Ambities 2021-2025

Samenwerking is de sleutel tot succes. Zo stimuleerden wij de afgelopen vier jaar de samenwerking van organisaties die een belangrijke rol spelen in participatie en werk. De partners binnen het convenant "Samen werken aan wat werkt! 2017-2021" legden in de afgelopen convenantsperiode binnen 35 arbeidsmarktregio's de basis voor samenwerking tussen de domeinen ggz en werk & inkomen. Zij zullen die samenwerking in de komende convenantsperiode onder de nieuwe titel "Sterk door Werk 2021-2025" versterken en uitbouwen. Hun ambities zijn:

- A. **Preventie en voorkomen van uitval door psychische klachten** - Er moet (veel) beter invulling gegeven worden aan het aan het werk houden van mensen met een psychische kwetsbaarheid. Daarbij gaat het zowel om mensen met psychische klachten van voorbijgaande aard als om mensen met een blijvende psychische kwetsbaarheid. Medewerker én werkgever moeten daartoe beter ondersteund en begeleid worden. Het is van belang dat de continuïteit van deze begeleiding gewaarborgd wordt.

Er moet meer, beter en sneller gehandeld worden bij signalen op de werkvloer van (aankomende) psychische klachten. Ook wanneer de klachten zich vanuit de privésfeer ontwikkelen. Uitval uit het arbeidsproces kan worden voorkomen door direct ondersteuning te bieden die gericht is op het aan het werk blijven van mensen. Jobcoaching - een individuele voorziening die wordt toegekend door UWV of gemeente, nu nog alleen bedoeld om mensen met een arbeidsbeperking te ondersteunen bij hun werk in een reguliere functie – zou ook ingezet moeten gaan worden voor continuering van het werk bij tijdelijke psychische klachten of blijvende psychische kwetsbaarheid. Jobcoaching kan zo bijdragen aan continuering van het werk en de ontwikkelingen in de leefomgeving van de werknemer in de gaten houden.

Ook ondersteuning van werkgevers is daarbij van essentieel belang. Werkgevers en andere betrokkenen moeten daartoe meer en betere bewezen effectieve tools en methodieken beschikbaar krijgen aangezien nu veelal onvoldoende duidelijk is welke instrumenten geschikt zijn voor welke situaties. Zo kan de werkgever beter bijdragen aan het versterken van de mentale gezondheid van medewerkers.

- B. **Terugkeer naar werk** – Wanneer mensen psychische klachten hebben moeten alle professionals (jobcoach, ggz-professional, dienstverleners UWV, gemeenten, re-integratiebegeleider, arbeidsdeskundige, bemiddelaars etc) de focus hebben mensen (die eraan toe zijn) weer richting werk te begeleiden. Ook moet er begeleiding beschikbaar zijn om mensen bij het (weer) aan het werk gaan, bij te staan. Deze focus op re-integratie en begeleiding moet beschikbaar zijn voor iedereen die dit nodig heeft en mag niet afhankelijk zijn van het uitkeringsregime waar iemand onder valt zoals nu het geval is. Ook als mensen geen uitkering hebben moet er begeleiding beschikbaar zijn. Werkgevers moeten, wanneer zij mensen vanuit deze terugkeer naar werk aannemen, worden gevrijwaard van de financiële risico's door mogelijke hernieuwde uitval door psychische klachten. Op dit moment is de benodigde no risk polis alleen voor doelgroep Banenafpraak beschikbaar. Inzet moet worden verbreed.
- C. **Wegnemen van stigma** - Er moet meer werk gemaakt worden van het wegnemen van bewust en onbewust stigma rond psychische klachten in alle schakels van de samenleving: de werkgevers, werknemers, betrokkenen zelf, zorgverleners, publieke dienstverleners, private dienstverleners, financiers en de verschillende betrokken overheden (gemeenten en departementen). In alle schakels is sprake van beeldvorming die bewust of onbewust blokkades opwerpt die mensen onnodig hinderen om (weer) aan het werk te gaan.

Daartoe roepen (Convenant)partijen de nieuwe regering op:

- Vanuit de overheid een domeinoverstijgend ontwikkelprogramma op te zetten met alle betrokken partijen (werknemers, werkgevers, zorg, gemeenten, UWV, wetenschap etc) om

breed en structureel werk te maken van versterking van mentale gezondheid op de werkvloer en het tijdig op de werkvloer herkennen en erkennen van (aankomende) psychische klachten en hoe dan te handelen. Met het doel om te komen tot structurele verbeteringen van en continue aandacht voor preventie en voorkomen van uitval. Waarbij medewerker én werkgever beter ondersteund en begeleid worden en waarbij de continuïteit van de begeleiding gewaarborgd is.

- Een aanhoudend, aanjagend programma rondom destigmatisering uit te voeren. Alle belangrijke stakeholders dienen zich meer bewust te worden van stigma en ernaar toe te werken om stigma weg te nemen. Door de cliënt bewust te maken en deze meer empowerment te geven, wordt ook zelfstigma binnen dit programma tegengegaan. Het meer normaliseren van kwetsbaarheden in de gehele samenleving, maar vooral bij werkgevers (collega's, manager, HR), professionals die begeleiden en zorgverlener (ggz en andere zorgverleners). Hierbij krijgen de belangrijke stakeholders handvatten en tools voor de participatie van mensen met een psychische aandoening specifiek op de arbeidsmarkt en in de samenleving.
- Integrale financiering mogelijk te maken voor een betere integratie van jobcoaching en betere samenwerking tussen jobcoaching en ondersteuning vanuit het sociale domein en het maatschappelijke steunsysteem. Daarbij is een verruiming van de opdracht van de begeleiding belangrijk zodat deze naast werk ook begeleiding op persoonlijke uitdagingen kan omvatten.
- Arbeid als medicijn breed te erkennen en te gaan toepassen. Hiervoor moet de definitie van zorg zodanig aangepast worden dat de weg naar arbeid wordt gedefinieerd als medicijn / onderdeel van de behandeling en dat daarmee de zorgverleners in alle gevallen hierin een taak krijgen met bijbehorende financiering. Aansluitend moeten re-integratietrajecten beschikbaar komen voor iedereen die vanuit het zorgtraject naar arbeid is toegeleid ongeacht de uitkeringsachtergrond van de persoon. Een betere samenwerking tussen UWV, zorg, gemeenten en werkgevers is hierbij zowel middel als doel. Sluit aan op de ervaringen met de projecten die worden ontwikkeld vanuit het convenant Sterk door werk. Bijvoorbeeld de aanpak tot landelijke duurzame opschaling van IPS-trajecten naar 1400 per jaar vanaf 2023 en de regionale shared savings-projecten.
- Mensen die (met ondersteuning) weer aan het werk gaan na uitval door psychische klachten in alle gevallen onder de no-risk polis voor werkgevers te laten vallen.

Deze brief is ondertekend door 6 deelnemende partijen aan het convenant Sterk door Werk 2021-2025.

A handwritten signature in blue ink.

M.J. ter Avest
Directeur / bestuurder MIND

A handwritten signature in blue ink.

A. Paling
Voorzitter van Samen Sterk zonder Stigma

A handwritten signature in blue ink.

J.D.C. Geel
Voorzitter van de Nederlandse GGZ

A handwritten signature in blue ink.

E.E. Wiegman-van Meppelen Scheppink
Directeur Valente

A handwritten signature in blue ink.

S.T. van het Erve
Directeur Weener XL

A handwritten signature in blue ink.

R. Puts
Algemeen directeur AWWN